

KOMENTÁRE HN

Ivan Szabó
©hn

komentátor HN

ivan.szabo@mafraslovakia.sk

Augustová otočka

V júli to ešte vyzeralo dobre. Ekonomická nálada bola na Slovensku pozitívna a najväčší optimizmus zaznamenali manažéri v priemysle. Ten má v našej ekonomike aj prieskumoch štatistického úradu vysokú váhu. A toto odvetvie ovplyvňovalo celkový podnikateľský sentiment aj v auguste.

Ale už to tak dobre nevyzeralo. Práve naopak. Ešte v júli manažéri očakávali rast budúcej produkcie a vnímali pokles zásob. August priniesol do týchto kategórií otočku o 180 stupňov. Očakávaná výroba sa z 32 bodov prepadla na mínus sedem a zásoby stúpili z 12 na 21 bodov. S výpočtom negatívnych správ ešte nie sme na konci. Nálada poklesla aj v oblasti objednávok v tuzemsku aj na vývoz. Preložené do podnikovej praxe to znamená, že dopyt, motor podnikania, je a bude slabý: chýba záujem odberateľov o výrobky, ktoré sa hromadia v skladoch. Firmy preto rátajú so znížením produkcie. Dobrou správou je, že v tomto ukazovateli má pre Slovensko dôležitý automobilový priemysel opačné očakávania.

Prieskum neponúka tvrdé dáta, ale vnímanie súčasnej situácie vo firmách a odhad na nasledujúce tri mesiace. Júlový komentár k nezvyčajne pozitívnej nálade v ekonomike sme končili konštatovaním, že by bolo vhodné, keby sa viera v lepšiu budúcnosť pretavila do hospodárskeho rastu. Komentár k augustovému prieskumu však zakončíme tým, že by bolo vhodné, aby sa pochmurne očakávania priemyselníkov v skutočnom hrubom domácom produkte radšej nezmaterializovali.

Pavel Novotný
©hn

vedúci oddelenia Publicistiky HN

pavel.novotny@mafraslovakia.sk

Rozbitý sen o ZSSR

Keď Vladimir Putin koncom apríla 2005 povedal, že rozpad ZSSR bol najväčšou geopolitickou katastrofou 20. storočia, zrejme sa mu už vtedy rodil v hlave plán, ako obnoviť zašlú slávu sovietskeho impéria. Jeho realizáciu následne pocítili nielen Gruzínci, Moldavci či Ukrajínci, ale čoraz viac aj Pobaltia, ktorým sa dnes Kreml úplne otvorene vyhráža vojenskými akciami.

Rusko aktuálne okupuje zhruba pätinu ukrajinského územia. Zisk každého štvorcového kilometra je vykúpený krvou tisícok zabitých Rusov. Čo je však pre Putina azda ešte horšie, stráca sympatie v postsovietskych krajinách, ktoré donedávna považoval nielen za svojich blízkych spojencov, ale doslova za poslušné režimy plne konajúce v ruskom záujme. Vidno to bolo aj pri piatkových oslavách 35. výročia získania uzbeckej nezávislosti v Taškente, kde boli Rusi historicky vykreslení ako nepriatelia Uzbekov a Putin zaradený hlboko za svetových lídrov, ako sú Emmanuel Macron, Naréndra Módí či Si Ťin-pching. Odklon od jednostranného naviazania na Moskvu dal najavo aj uzbecký prezident Šavkat Mirzijojev, keď v prejave zdôraznil, že jeho krajina bude v rokoch 2027 až 2029 predsedáť Hnutiu nezáúčastnených krajín, teda skupine štátov, ktoré odmietajú patriť do sféry vplyvu akejkoľvek veľmoci.

Ak by si aj Putin po uzavretí mieru s Ukrajincami ponechal Krym a Donbas, svojou vojnou proti Kyjevu stratil oveľa viac. Jeho sen o obnovení ZSSR sa nenávratne rozsypal. Doplatil na to, čo v histórii pochovalo už veľa impérií. Podľahol túžbe po rozširovaní územia, pričom si neuvedomil, že blízky spojenec je často viac než vzdorujúci otrok.

DNES PÍŠE

Sú USA menej byrokratické? Nie, ale...

Martin Vlachynský
analytik INESS

Od nie úplne pravdivých historiek o krivých uhorkách k nemilosrdne reálnym príbehom o GDPR, reguláciách obalov či reportovaní o udržateľnosti, európska regulácia je legendou.

Bolo by však chybou domnievať sa, že inde je byrokracia vzácny druh. Vezmime si USA. Nemajú Komisiu, ale majú množstvo úradov, agentúr a inštitúcií s právom vydávať federálne regulácie. Medzi najobávanejšie patria environmentálna EPA, liekovo-potravinová FDA či finančný regulátor

SEC. Pracovný trh regulujú OSHA a DOL, dopravu DOT a FAA, energetiku zase DOE a FERC. Zoznam zamýšľaných regulačných zmien na rok 2026 spomína 78 federálnych orgánov. Code of Federal Regulations obsahuje zhruba 1,1 milióna individuálnych reštrikcií, príkazov, zákazov a nariadení v mase 100 miliónov slov textu.

Aj Američania sú nespokojní s byrokraciou a regulácie sú tam významnou politickou témou. Čitateľovi pripomeniem slávne DOGE, Oddelenie pre efektívnosť vlády pod vedením Elona Muska, ktoré malo materializovať Trumpov sľub o boji s federálnou byrokraciou. Ani najbohatší muž planéty však nedokázal zvíťaziť nad papierovou chobotnicou a DOGE potichu

66

ANI NAJBOHATŠÍ MUŽ PLANÉTY NEDOKÁZAL ZVÍŤAZIŤ NAD PAPIEROVOU CHOBOTNICOU A DOGE POTICHU ZASA ZANIKLO.

zasa zaniklo. A to sme ešte nespomenuli regulácie v jednotlivých štátoch. Chcete si kúpiť nový Ford Escape v Kalifornii? Smola. Nie je emisne certifikovaný v California Air Resources Board, takže sa tam nepredáva. Keďže štáty Vermont, Oregon, Massachusetts, Washington a New York prevzali kalifornský štandard, nekúpíte si ho ani tam.

Bavíme sa o krajine, ktorá na svojom území umožňuje rôzne emisné štandardy. EÚ je skupina 27 krajín, v ktorých musia byť emisné štandardy na milimeter rovnaké. Nemôžete ich lokálne zvoľniť, ale ani sprísniť. To je jeden zo zásadných rozdielov medzi byrokraciou v USA a EÚ. USA nechávajú časť rozhodovania de-

legovanú na miestnu úroveň, čo umožňuje súťaž regulácií. Obyvatel' aj podnikateľ z Kalifornie môže pred jej reguláciami ujsť do Texasu.

Rozdiel je aj pri federálnych reguláciách. Firmy v USA musia zápasíť s atomizovanými pravidlami a následnou hrozbou neustálych žalôb zo všetkých možných strán. Americké regulácie však len zriedka majú taký kumulatívny efekt na organizáciu výroby a vytváranie hodnotových reťazcov ako úniové regulácie, kde nejaká smernica o obaloch vyše rázovú vlnu naprieč celou ekonomikou. Americké regulácie pripomínajú skôr mínové pole než múr, ktorý treba preliezť s certifikovaným rebríkom. Čo z toho je lepšie?

truktúrou Košíc má podporiť výrobu vysokokvalitnej ocele.

Vidím veľký potenciál aj v špičkových technológiách budúcej generácie. Japonsko a Vyšehradská štvorka – päť krajín, ktoré dali svetu mnohých vynálezcov a nositeľov Nobelovej ceny – majú predpoklady byť priekopníkmi globálnych inovácií. Japonsko v júli podpísalo dohodu o pridružení k programu Európskej únie Horizont Európa. Verím, že tento krok otvorí novú kapitolu spolupráce vedcov, univerzít a spoločností z Japonska a Vyšehradskej štvorky v oblastiach, ako sú umelá inteligencia a kvantové technológie. Spoločne chceme z malých semienok výskumu a vývoja vypestovať mocné stromy, ktoré zmenia svet.

Práve dnes, keď rastie neisto- ta vo svete i v globálnej ekonomike, nerozhoduje výška múrov, ale hĺbka väzieb s dôveryhodnými partnermi. Som odhodlaný využiť toto stretnutie, aby sme dôveru budovanú vyše sto rokov posunuli na vyššiu úroveň: k ďalším investíciám, technológiám a k ďalšej generácii. Verím, že návšteva Slovenska bude východiskovým bodom tejto spoločnej cesty do budúcnosti.

EXKLUZÍVNE
PRE HN

Vyšehradská štvorka a Japonsko rozvíjajú spoluprácu.

Tošimicu Moteji

minister zahraničných
vecí Japonska

Je mi veľkým potešením, že môžem navštíviť Slovensko na stretnutí ministrov zahraničných vecí V4+Japonsko. Vyšehradská štvorka si za slovenského predsedníctva na dialóg vybrala Japonsko ako prvého mimoeurópskeho partnera. Vnímam v tom dôveru, ktorú sme roky pestovali.

V Bratislave chcem diskutovať o smerovaní budúcej spolupráce. Udržiavanie a posilňovanie slobodného a otvoreného medzinárodného poriadku založeného na právnom štáte, zabezpečenie mieru a stability a ochrana pravidiel voľného trhu sú spoločnými záujmami Japonska aj krajín V4. Je zjavné, že bezpečnosť a hospodárstvo v Európe

a Indo-Pacifiku sú neoddeliteľne prepojené. Japonsko tento rok predstavilo víziu vývoja Slobodného a otvoreného Indo-Pacifiku (FOIP), ktorú pred desiatimi rokmi inicioval premiér Šinzó Abe. Na jej základe budeme posilňovať autonómiu a odolnosť krajín. Jej princípy – sloboda, otvorenosť, rozmanitosť, inklúzia a právny štát – zostávajú nezmenené. Som presvedčený, že rozvinutá iniciatíva FOIP bude pilierom partnerstva s V4. Globálne dodávateľské reťazce sú prepojené. Netrhové politiky, ekonomický nátlak a nadmerná závislosť od konkrétnych partnerov predstavujú spoločné výzvy pre V4, EÚ aj Japonsko. Preto treba rozširovať spoluprácu s dôveryhodnými partnermi, diverzifikovať reťazce a posilňovať odolnosť voči krízam. Verím, že takto môžeme vytvárať slobodný a otvorený svet pre budúcu generáciu.

Pri konkretizácii tejto spolupráce sa môžeme oprieť o viac než storočné puto medzi Japonskom a V4. V krajinách V4 pôsobí viac ako 900 japonských spoločností. Investujú, vytvárajú pracovné miesta, zavádzajú technológie a rastú spolu s regionálnymi partnermi.

66

VEĽKÝ
POTENCIÁL VIDÍM
V ŠPIČKOVÝCH
TECHNOLÓGIÁCH
BUDÚCEJ
GENERÁCIE.

Teraz spoluprácu rozširujeme do nových oblastí a budujeme ďalšiu storočnicu našich vzťahov. Príkladom je aj Slovensko. Od 1. októbra prejde U. S. Steel Košice do priameho vlastníctva Nippon Steel a ako Nippon Steel Slovakia vykročí do novej etapy. Nippon Steel vníma Slovensko ako kľúčovú základňu pre svoje európske aktivity. V meste s asi 200-tisíc obyvateľmi udrží asi 8 000 pracovných miest. Za každým z nich stoja rodiny, partnerské firmy a komunita. Spojenie technológií Nippon Steel s ľudskými zdrojmi a priemyselnou infraš-

Analytický pondelok

MARTIN VLACHYNSKÝ
analytik INESS

Ekonomický utorok

Jozef Mihál
exminister práce

Politická streda

Ivan Štefunko
poslanec NR SR za PS

Biznisový štvrtok

Lucia Hlinková
členka Predstavenstva Dôvery

Bankársky piatok

Juraj Valachy
ekonomický analytik Tatra banky